

Sygn. akt. I C 1449/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 czerwca 2017r.

Sąd Okręgowy Warszawa- Praga w Warszawie Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Eliza Nowicka – Skowrońska

Protokolant: Jakub Flaga

po rozpoznaniu w dniu 1 czerwca 2017 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa J. A.

przeciwko J. R. (1), P. G., M. S. (1)

o zapłatę

oraz z powództwa wzajemnego J. R. (1), P. G., M. S. (1)

przeciwko J. A.

o zapłatę

I. Umarza postępowanie z powództwa głównego co do zapłaty kwoty 285.907 (dwieście osiemdziesiąt pięć tysięcy dziewięćset siedem) złotych;

II. oddała w pozostałej części powództwo główne;

III. zasądza od J. A. na rzecz J. R. (1) kwotę 3.807,01 zł (trzy tysiące osiemset siedem złotych i jeden grosz) wraz z ustawowymi odsetkami od kwot:

- 2.086,66 zł od dnia 19 kwietnia 2012r. do dnia zapłaty,

- 1.720,35 zł od dnia 28 sierpnia 2012r. do dnia zapłaty;

IV. zasądza od J. A. na rzecz P. G. kwotę 3.807,01 zł (trzy tysiące osiemset siedem złotych i jeden grosz) wraz z ustawowymi odsetkami od kwot:

- 2.086,66 zł od dnia 19 kwietnia 2012r. do dnia zapłaty,

- 1.720,35 zł od dnia 28 sierpnia 2012r. do dnia zapłaty;

V. zasądza od J. A. na rzecz M. S. (1) kwotę 3.807,01 zł (trzy tysiące osiemset siedem złotych i jeden grosz) wraz z ustawowymi odsetkami od kwot:

- 2.086,66 zł od dnia 19 kwietnia 2012r. do dnia zapłaty;

- 1.720,35 zł od dnia 28 sierpnia 2012r. do dnia zapłaty;

VI. w pozostałym zakresie oddała powództwo wzajemne;

VII. szczegółowe rozliczenie kosztów postępowania poleca referendarzowi sądowemu, ustalając, że koszty postępowania z powództwa głównego obciążają powódkę – pozwana wzajemną J. A. w 100% (stu procentach), zaś koszty postępowania z powództwa wzajemnego obciążają każdą z pozwanych - powódek wzajemnych J. R. (1), P. G., M. S. (1) w 30 % (trzydziestu procentach), a powódkę – pozwaną wzajemną J. A. w 10 % (dziesięciu procentach).

SSO Eliza Nowicka - Skowrońska

Sygn. akt I C 1449/11

UZASADNIENIE

W ostatecznie sprecyzowanym powództwie, powódka – pozwana wzajemna J. A. wniosła o zasądzenie od pozwanych – powódek wzajemnych J. R. (1), P. G. (dawniej A. C. (1)) i M. S. (1) kwoty 214.093 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 lutego 2011 roku do dnia zapłaty tytułem zwrotu nakładów poczynionych przez nią na nieruchomości pensjonatowo-mieszkalną, położoną w N., gmina O., działka nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Piszku prowadzi księgę wieczystą nr KW (...). Nadto powódka wniosła o zasądzenie od pozwanych – powódek wzajemnych kosztów procesu według norm przepisanych i o oddalenie w całości powództwa wzajemnego (pozew k. 2-6, pismo procesowe pełnomocnika powódki zawierające modyfikację powództwa k. 1650-1650v.).

W uzasadnieniu powódka – pozwana wzajemna wskazała, że w latach 2004 – 2010 pozostawała w konkubinacie z J. C. – ojcem pozwanych – powódek wzajemnych. Podała, że od 2004 roku zamieszkiwała wspólnie z nim w nieruchomości pensjonatowo-mieszkalnej w N., będącej własnością konkubenta. Powódka i ojciec pozwanych mieli wspólne plany na przyszłość, planowali zawrzeć związek małżeński, wspólnie prowadzili pensjonat, dokonywali jego rozbudowy i modernizacji, świadczyli usługi dla gości i oboje czynili nakłady finansowe na tę nieruchomość. Zdaniem powódki finansowanie pochodziło zarówno z dochodów uzyskiwanych przez parę z prowadzenia pensjonatu, jak i z majątków odrębnych partnerów. Podała też, że J. C. w dniu 14 października 2010r. uległ wypadkowi, a następnie w dniu 1 stycznia 2011 roku zmarł wskutek odniesionych wówczas obrażeń. Jego nagła śmierć przekreśliła wspólne plany konkubentów. Po śmierci J. C. przedmiotową nieruchomość odziedziczyły w częściach równych jego trzy córki – pozwane w sprawie, z którymi nie doszła ona do porozumienia w zakresie zwrotu nakładów. Wysokość dochodzonej kwoty powódka – pozwana wzajemna określiła jako połowę wartości wszystkich nakładów poczynionych na nieruchomość od 2004 do końca 2010 roku, wskazaną w toku postępowania przez biegłych sądowych (pozew k. 2-6, modyfikacja powództwa k. 1650-1650v.).

W odpowiedzi na powyższe pozwane – powódki wzajemne J. R. (1), P. G. (dawniej A. C. (1)) i M. S. (1) wniosły o oddalenie powództwa w całości wskazując, że J. A. nie pozostawała z ich ojcem w związku konkubentkim, nie prowadziła z nim wspólnego gospodarstwa domowego, nie dokonała nakładów na nieruchomość w N.. Podały, że powódka była jedynie pracownicą pensjonatu, zamieszkiwała w nim ze swoim synem, jednak oddzielnie od J. C., a ponadto J. C. prowadził działalność gospodarczą samodzielnie, a nie wspólnie z powódką – pozwaną wzajemną. Pozwane – powódki wzajemne zaprzeczyły, aby J. A. czyniła jakiegokolwiek nakłady na pensjonat, bowiem osiągała wówczas niskie dochody i nie dysponowała wystarczającymi środkami na ten cel. Twierdziły, iż jedynym inwestorem w pensjonat był ich ojciec – J. C., który dysponował dostatecznymi finansami na ten cel. Ponadto podniosły, że w działalność pensjonatu, także finansowo, zaangażowana była druga żona J. C. – M. C. (2) (odpowiedź na pozew k. 116-120).

Ponadto J. R. (1), P. G. (dawniej A. C. (1)) i M. S. (1) wniosły przeciwko J. A. powództwo wzajemne, domagając się ostatecznie – po jego zmodyfikowaniu – zasądzenia od powódki – pozwanej wzajemnej na ich rzecz łącznie kwoty 87.268,68 zł wraz z odsetkami ustawowymi, w tym kwot:

1/ 26.200 zł wraz z odsetkami od dnia wezwania do zapłaty, tj. od dnia 23 sierpnia 2011 roku do dnia zapłaty tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z pensjonatu w okresie od 1 stycznia 2011r. do 31.10.2011r.,

2/ 54.401,80 zł wraz z odsetkami od dnia wniesienia powództwa wzajemnego, tj. od dnia 17 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty tytułem zwrotu:

- a) za bezpodstawnie wykonane przez pozwaną wzajemną przelewy z konta J. C. na rzecz E. K. (1) – 2.320 zł, A. H. – 2.100zł, B. J. (1) – 1.840 zł, Agencji (...) – 17.376,80 zł oraz J. A. – 20.000 zł,
- b) wartości przedmiotów stanowiących wyposażenie pensjonatu, które zostały przez pozwaną wzajemną zabrane o wartości szacunkowej 7.500 zł, w tym: telewizor S. (...), dekodek telewizyjny, stół bilardowy z osprzętem w postaci lampy wiszącej, kijów i wieszaka na nie, stół do tenisa stołowego, wiosła do kajaków, dwa rowery jednokołowe, 10 innych rowerów, motorower i quad,
- c) kosztów zużytej energii elektrycznej w okresie 1.01.2011r. – 31.10.2011r., a uregulowanych przez powódkę wzajemną P. G. – w wysokości 3.265 zł,

3/ 6.666,88 zł wraz z odsetkami od dnia zgłoszenia tego żądania, tj. od dnia 27 sierpnia 2012 roku do dnia zapłaty tytułem zwrotu:

- a) równowartości wartości naczyń S. zabranych z pensjonatu przez pozwaną wzajemną – 3.990 zł, stanowiącej cenę zakupu,
- b) za bezpodstawny przelew z konta J. C. tytułem zapłaty za naprawę auta – 571,84 zł,
- c) nierozliczonej usługi hotelowej w kwocie 599,20 zł, przyjętej przez pozwaną wzajemną,
- d) zwrotu kosztu energii elektrycznej zużytej w pensjonacie w okresie pobytu pozwanej wzajemnej w kwocie 1.505,84 zł.

Pozwane – powódki wzajemne J. R. (1) oraz P. G. – domagały się zasądzenia na rzecz każdej z powódek wzajemnych po 1/3 łącznej kwoty, wynikającej z wyżej wymienionych żądań.

Nadto pozwane – powódki wzajemne domagały się zasądzenia od powódki – pozwanej wzajemnej kosztów postępowania obejmującego powództwo wzajemne, w tym kosztów zastępstwa procesowego (pозew wzajemny k. 190-193, rozszerzenie powództwa k. 357-361, modyfikacja powództwa P. G. k. 1623-1625, modyfikacja powództwa J. R. (1) k. 1660-1665, stanowisko wyrażone na ostatniej rozprawie w dniu 1 czerwca 2017r. – k. 1673).

Powódka – pozwana wzajemna J. A. wniosła o oddalenie powództwa wzajemnego w całości (pismo procesowe pełnomocnika powódki zawierające modyfikację powództwa k. 1650-1650v.), a nadto cofnęła powództwo główne w zakresie ponad kwotę ostatecznie dochodzoną, tj. ponad kwotę 214.093 zł i w tym zakresie zrzekła się roszczenia (co do kwoty 285.907 zł – stanowisko wyrażone na rozprawie w dniu 1 czerwca 2017r. – 00:11:23 nagrania k. 1673).

Postanowieniem z dnia 6 września 2011r. Sąd Okręgowy w Olsztynie zwolnił powódkę od kosztów sądowych częściowo, a mianowicie od obowiązku uiszczenia opłaty od pozwu i apelacji ponad kwotę 500 zł, a od pozostałych wydatków ponad kwotę 100 zł od każdej czynności (postanowienie – k. 95).

Postanowieniem z dnia 26 października 2011r. Sąd Okręgowy w Olsztynie uznał się niewłaściwym miejscowo do rozpoznania przedmiotowego powództwa i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu Warszawa – Praga w Warszawie (postanowienie – k. 141).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka J. A. pozostawała w związku konkubenckim z J. C. (ojcem pozwanych) od roku 2004, aż do jego śmierci. Para od 2004 roku zamieszkiwała wspólnie w pensjonacie, należącym do J. C., położonym w miejscowości N., gmina O.. Wraz z nimi zamieszkiwał syn powódki S.. Związek powódki i J. C. był udany, przez znajomych i osoby odwiedzające

pensjonat postrzegani byli jako bliskie sobie osoby, tworzący rodzinę. Z biegiem czasu J. C. i J. A. zaczęli mieć wspólne plany co do zalegalizowania swojego związku. Kiedy powódka przyjechała zamieszkać z J. C. w N. była w złej kondycji finansowej, pozostawała bez stałego zatrudnienia, miała na utrzymaniu dziecko, była osobą rozwiedzioną, na rzecz utrzymania dziecka otrzymywała alimenty w kwocie po 300 zł miesięcznie.

W dniu 14 października 2010r. J. C. uległ poważnemu wypadkowi i z licznymi obrażeniami trafił do szpitala. W dniu 1 stycznia 2011 roku J. C. zmarł. Na skutek jego śmierci niespodziewanie związek ten ustał (zeznania świadków: H. R. – k. 224 - 227, M. S. (2) – k. 391 – 394, R. S. – k. 394 – 396, A. B. – k. 430 – 431, K. K. – k. 431 – 433, W. W. – k. 434 – 435, B. C. (1) – k. 532 – 534, M. C. (1) – k. 534 – 536, K. G. – k. 623 – 625, S. R. – k. 625 – 627, K. T. – k. 628 – 629, M. R. – k. 1633, zeznania powódki – k. 779, 782, kopia aktu zgonu J. C. – k. 37).

Osoby z najbliższego otoczenia wiedziały, że J. C. zabrał J. A. z nieudanego związku małżeńskiego, zaopiekował się nią i jej dzieckiem, kobieta nie dysponowała żadnym większym majątkiem, określana była jako „biedna dziewczyna, zabrana od męża pijaka” (zeznania świadka E. K. (2) – k. 752).

W latach 2004 – 2010 konkubenci zamieszkiwali wspólnie w mieszkaniu wydzielonym na terenie pensjonatu. Faktycznie razem prowadzili działalność gospodarczą, polegającą na świadczeniu usług hotelarskich, głównie w okresie letnim. Konkubenci nie zawarli umowy spółki, formalnie każde z nich prowadziło odrębne jednoosobowe działalności gospodarcze. W rzeczywistości oboje wspólnie prowadzili pensjonat w ten sposób, że naprzemiennie jedna osoba była zgłaszana jako prowadząca działalność, a druga jako jego pracownik. Powódka prowadziła działalność gospodarczą osobiście w 2006, 2007 i 2008 roku. Wówczas osiągała dochody w kwocie: 4.893,70 zł – za 2006r., 2.481,25 zł – za 2008r. W latach 2009 – 2010, kiedy była zatrudniona na umowę o pracę, osiągała natomiast następujące dochody: 5.427,40 zł – za 2009r., 14.783,27 zł – za 2010r. W chwili śmierci J. C., to on był osobą prowadzącą działalność gospodarczą, zaś powódka figurowała jako osoba przez niego zatrudniona. Z tego tytułu w 2010r. powódka uzyskała dochód w wysokości zł (kopia pit – 11 za 2010r. – k. 46 – 47, kopia listy płac – k. 48, kopia umowy o pracę z dnia 30 marca 2010r. – k. 138, kopie pit – 37 i pit - 28 za 2006r. – k. 370 – 371, 372 – 373, za 2007r. – k. 374 – 376, za 2008r. – k. 377 – 383, za 2009r. – k. 384 – 385, za 2010r. – k. 386 - 389, zeznania świadka H. R. – k. 224, B. C. (1) – k. 532 – 533, M. C. (1) – k. 535, K. G. – k. 624, S. R. – k. 625 - 626, K. T. – k. 628, zeznania powódki – k. 779 - 784).

W dniu 7 kwietnia 2011r. powódka zgłosiła do prowadzonej przez Burmistrza O. ewidencji działalności gospodarczej wniosek o wpis rozpoczęcia przez nią działalności gospodarczej od 1 maja 2011r. pod nazwą (...) (kopia zaświadczenia – k. 52).

W dniu 1 kwietnia 2008r. powódka J. A. zawarła z J. C. umowę najmu na czas określony do 30 września 2018r., której przedmiotem była część pomieszczeń o powierzchni całkowitej 66.10 m⁽²⁾, w których zlokalizowano tawernę wraz z przylegającym do niej podwórkiem o powierzchni 96 m⁽²⁾ oraz 14 pokoi gościnnych o powierzchni 243 m⁽²⁾ (§ 1 i 2 umowy), na podstawie której prowadziła swoją działalność gospodarczą. Umowa ta nie uległa rozwiązaniu, ani za życia J. C., ani po jego śmierci. Po 1 stycznia 2011r. J. A. w dalszym ciągu przebywała w pensjonacie w N. i prowadziła tam działalność hotelową. Zgodę na to wyraziły wszystkie spadkobierczynie J. C.. Powódka dopiero po wezwaniu jej przez pozwane – powódki wzajemne, na mocy porozumienia opuściła pensjonat z końcem października 2011r. W dniu 6 listopada 2011r. został sporządzony protokół zdawczo – odbiorczy wykorzystywanych przez nią pomieszczeń pensjonatowych (umowa najmu – k. 1438 - 1439, protokół zdawczo – odbiorczy – k. 346, zeznania powódki – k. 779 - 784, zeznania pozwanych: J. R. (1) – k. 788 - 789, P. G. – k. 787, k. 1676, M. S. (1) – k. 789).

Powódka prowadziła bar usytuowany przy pensjonacie, a nadto przyjmowała gości pensjonatu, doglądała ich obsługi podczas pobytów, przygotowywała i podawała posiłki, sprzątała, nadzorowała pracowników sezonowych, prowadziła ewidencję wydatków, dokonywała zakupów wyposażenia pensjonatu, żywności, w czasie prowadzenia prac remontowych i modernizacyjnych pomagała J. C. przy dokonywaniu zakupów materiałów budowlanych oraz nadzorowaniu pracowników je wykonujących, niejednokrotnie sama pomagała w tych pracach (zeznania podatkowe

powódki za lata 2006-2010 k. 370-389, zeznania świadków: H. R. - k. 223-228, M. S. (2) – k. 392 – 393, M. C. (2) – k. 713).

Podczas wspólnego prowadzenia pensjonatu J. C. inwestował środki własne w jego rozbudowę i modernizację. Roboty były wykonywane wyłącznie na jego zlecenie, dokonywał on zakupu materiałów budowlanych, korespondował z wykonawcami, negocjował z nimi warunki wykonania poszczególnych prac, kontraktował ich i rozliczał się z nimi, opłacał faktury, odbierał roboty, zgłaszał usterki (pisma z dowodami nadania k. 284-289, oferty k. 290-291, 319-320, 326-327, faktury z potwierdzeniem dokonania przelewu z rachunku J. C. k. 292-293, 295-296, 297-298, 317-318, potwierdzenia przelewów k. 296-298, 318, protokół odbioru wykonywanych robót – k. 294, 299, 300, umowa z aneksem i załącznikami k. 301-311, korespondencja i wezwania do zapłaty k. 312-316, umowa k. 321, pozwolenie na użytkowanie rozbudowy – k. 328).

Na prośbę J. C., jego żona M. C. (2) zaciągała kredyty, gdyż legitymowała się zdolnością kredytową. M.in. w dniu 20 kwietnia 2006r. zaciągnęła w Banku (...) SA w W. kredyt w wysokości 20.000 zł, którą to kwotę przekazała J. C.. W przypadku uzyskania przez M. C. (2) kredytu z przeznaczeniem dla J. C., strony tak się umawiały, że J. C. spłacał raty kredytu, przelewając na ten cel środki na konto kredytobiorcy, przekazy były w ramach stałego zlecenia zatytułowane „zasilenie konta”, m.in. w kwocie 1.900 zł (umowa kredytu – k. 130 – 135, zeznania świadka M. C. (2) – k. 712, zeznania pozwanych: P. G. – k. 785- 786, 1675, J. R. (1) – k. 788 - 789, k. 1678, kopie wyciągów z konta J. C. – k. 194, 195 – 199).

Wyrokiem z dnia 16 sierpnia 2007r. Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie rozwiązał przez rozwód związek małżeński J. C. i M. C. (2) z domu G. bez orzekania o winie stron (kopia wyroku – k. 139).

Po rozwodzie małżonków, M. C. (2) również zaciągała kredyty z przeznaczeniem na inwestycje dokonywane przez J. C. (kopia umowy kredytu z dnia 6 maja 2008r. – k. 123 – 124, zeznania powódki – k. 781, zeznania pozwanych: P. G. – k. 785- 786, k. 1675, J. R. (1) – k. 788 - 789, k. 1678, M. S. (1) – k. 789).

J. C. zatrudniał w pensjonacie na okres od 1 czerwca 2010 roku do 31 sierpnia 2010 roku E. K. (1) za wynagrodzeniem 8,50 zł za godzinę (kopia umowy o pracę - k. 362).

W terminie od 20 września do 6 października 2010 roku w pensjonacie zakwaterowana była grupa 29 żołnierzy z Jednostki Wojskowej nr (...) w P., która za ich pobyt zapłaciła kwotę 50.718 zł. Płatność nastąpiła przelewem w dniu 8 października 2010r. na konto J. C.. Dostarczano wówczas wyżywienie z firmy zewnętrznej prowadzonej przez M. N. (Agencję (...)) i usługa ta została opłacona w kwocie 17.376,80 w dniu 19 października 2010r. przelewem z konta J. C. na konto sprzedawcy (pismo dowódcy jednostki - k. 777, wyciąg z konta J. C. z dokonaną wpłatą na rachunek – k. 196, oraz z wynagrodzeniem za wykonaną usługę dla żołnierzy z Jednostki Wojskowej (...) – k. 195v., faktura Agencji (...) – k. 241, zeznania świadka M. R., d. N. – k. 1633 - 1634).

J. C. w latach 2006 – 2008 dokonał zbycia szeregu należących do niego działek, położonych w miejscowości J. w województwie (...), za kwoty: 70.020 zł, 130.000 zł, 510.000 zł, 330.000 zł 223.406 zł, 265.716 zł, 174.460 zł, 47.246 zł, 252.800 zł, 206.003,10 zł, 120.000,42 zł, 85.000 zł. Pobierał też dopłaty z tytułu pomocy unijnej dla rolników w kwotach ok. 100.000 zł rocznie. Między grudniem 2007 roku, a grudniem 2008 roku J. C. obracał znacznymi kwotami, pobieranymi ze swojego rachunku bankowego, tj. pobrał z bankomatów kwotę 445.800 zł, wypłacił z banku kwotę 167.000 zł, dokonywał przelewami zapłaty za faktury (poza opłatami komunalnymi, za wywóz śmieci, gaz i opał) na łączną kwotę 133.497 zł (akty notarialne k. 258-283v, wyciągi z rachunku bankowego J. C. k. 723-746v., zeznania świadka Z. S. – k. 710, zeznania pozwanych J. R. (1) – k. 788 - 789, k. 1676, P. G. – k. 785, k. 1674 – 1676, M. S. (1) – k. 789).

J. A. była właścicielką mieszkania w O., które sprzedała w okresie, kiedy zamieszkiwała z J. C. w N. około 2006 – 2007r. za kwotę około 130.000 zł. Następnie za kwotę 14.500 zł zakupiła działkę budowlaną w miejscowości G. i tam rozpoczęła budowę domu mieszkalnego. W tym przedsięwzięciu pomagał jej znacznie J. C., dokonywał zakupu

materiałów, pilnował prac budowlanych, inwestował własne środki finansowe (zeznania świadków K. G. – k. 623, 625, S. R. – k. 626, K. T. – k. 628, 629, E. K. (2) – k. 752, zeznania powódki – k. 780 - 782).

Od maja 2007 roku do końca 2010 roku na nazwisko powódki zostały nabyte materiały budowlane i wyposażenie wnętrz za łączną kwotę 106.221,13 zł. Część tych materiałów powódka zakupiła jako osoba fizyczna, część zaś jako osoba prowadząca działalność gospodarczą. Mimo, że powódka prowadziła budowę domu w miejscowości G., nie występowała do właściwego ze względu na miejsce zamieszkania Urzędu Skarbowego z wnioskiem o zwrot podatku VAT za zakup materiałów budowlanych. W chwili śmierci J. C. dom powódki był w stanie surowym zamkniętym (faktury VAT k. 794-887, pismo naczelnika US w P. k. 1030, zeznania powódki - k. 779 - 784, zeznania pozwanych J. R. (1) – k. 1679 i P. G. – k. 1676, zdjęcie budynku z okresu styczeń 2011r. – k. 1671).

W okresie od 01 czerwca 2004 roku do 31 grudnia 2010 roku na nieruchomości mieszkalno-pensjonatową dokonano nakładów w łącznej kwocie 428.184,83 zł. Pensjonat został częściowo zmodernizowany, dobudowano jedno jego skrzydło, w którym mieściły się pokoje mieszkalne (opinia (...) k. 1088-1217, opinia uzupełniająca – k. 1574 – 1583, opinia ustna – k. 1590 – 1591).

Wysokość czynszu najmu jaki można było otrzymać za wynajęcie pensjonatu usytuowanego w N. w okresie 1 stycznia 2011r. do 31 października 2011r. ustalona została przez biegłego w zakresie wyceny nieruchomości D. F. na kwotę 26.200 zł (opinia pisemna – k. 1312 – 1393, opinia ustna – k. 1591 – 1592).

Powódka zakupiła za gotówkę stół bilardowy z wyposażeniem do gry, lampą i wieszakiem na kije (faktura z 27.09.2008r. – k. 239).

W pensjonacie na wyposażeniu znajdował się sprzęt wodny w postaci kajaków z wiosłami, rowery, był stół do ping – ponga, telewizor wraz z dekoderm. We wrześniu 2010r. zakupiony został zestaw profesjonalnych naczyń kuchennych firmy (...) za kwotę 3.990 zł. W trakcie wyprowadzki powódka zabrała ze sobą część wyposażenia w postaci naczyń S., telewizora z dekoderm, stołu bilardowego z osprzętem, stołu do tenisa stołowego. Nadto zełomowała rowery, gdyż były już stare i nie nadawały się do użytku (zeznania powódki – k. 790, zdjęcia – k. 210 – 220, kopia faktury – k. 364).

W dniu 9 sierpnia 2010r. powódka przelała na rachunek bankowy J. C. kwotę 25.000 zł tytułem zasilenia konta (historia rachunku powódki – k. 65).

J. A. dysponowała także kodami do dokonywania przelewów na koncie J. C. i w następujących datach dokonywała przelewów na kwoty: 1/ w dniu 16 października 2010r. na rzecz E. K. (1) 2.320 zł tytułem „zasilenia konta”,

2/ w dniu 16 października 2010r. na rzecz A. H. 2.100 zł tytułem „zwrotu pożyczki”,

3/ w dniu 19 października 2010r. na rzecz Agencji (...) (pisownia autentyczna) (...) 17.376,80 zł tytułem „faktura nr (...)”,

4/ w dniu 21 października 2010r. na rzecz B. J. (1) 1.840 zł tytułem „zwrotu pożyczki”,

5/ w dniu 28 października 2010r. na swoją rzecz 25.000 zł tytułem „zwrotu zasilenie konta z dnia 9.08.2010r.”,

6/ w dniu 3 grudnia 2010r. na swoją rzecz 571,87 zł tytułem „zwrotu kosztów za naprawę auta”.

W dniu 8 listopada 2010r. J. A. zwróciła na konto J. C. kwotę 5.000 zł (historia rachunku bankowego J. C. – k. 66 - 67, k. 194, 195 – 199, okoliczności przyznane przez powódkę – pozwaną wzajemną).

W dniu 22 grudnia 2010r. J. A. wystawiła w imieniu (...) fakturę VAT nr (...) na kwotę 599,20 zł i sumę tę przyjęła. W ramach działalności gospodarczej prowadzonej przez J. C. została udzielona usługa hotelowa na rzecz firmy (...). Powódka nigdy nie przekazała tej kwoty J. C., ani jego następcom prawnym, nie rozliczyła się z przyjęcia zapłaty (kopia faktury – k. 367).

W miesiącach styczeń - sierpień 2011r. z rachunku bankowego J. C. zostały opłacone rachunki za energię elektryczną w pensjonacie w N. w kwotach: 416,96 zł (k. 200), 416,85 zł (k. 201 – 202, 204), 137,94 zł (k. 205), 491,09 zł (k. 206), tj. łącznie na kwotę 2.296,54 zł (historia rachunku J. C. – k. 195 – 199).

Pozwane – powódki wzajemne J. R. (1), P. G. (dawniej A. C. (1)) i M. S. (1) są jedynymi następcami prawnymi J. C., po którym nie został dokonany dział spadku (okoliczność bezsporna, akt poświadczenia dziedziczenia – k. 111 – 111v.).

Pismem z dnia 23 sierpnia 2011r. w imieniu J. R. (1), A. C. (1) i M. S. (1), pełnomocnik adw. A. C. (2) wezwała J. A. do opuszczenia w terminie 7 dni od otrzymania pisma pensjonatu w N., wydania stołu bilardowego i telewizora (...), zapłaty tytułem odszkodowania za bezumowne korzystanie z pensjonatu w okresie od 1 stycznia 2011r. kwoty 16.000 zł oraz tytułem opłat za energię od 1 stycznia 2011r. kwoty 3.265 zł (pismo – k. 221).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił m.in. na podstawie wskazanych wyżej dokumentów złożonych w niniejszej sprawie, które w całości uznał za wiarygodne, gdyż ich rzetelność i prawdziwość nie były przez strony kwestionowane, a okazały się być dopuszczonymi jako dowody niezbędne do ustalenia stanu faktycznego oraz na okoliczności uznane przez Sąd za bezsporne, bowiem albo zostały przez strony wprost przyznane, bądź też nie zostały zaprzeczone, co zostało przez Sąd ocenione na zasadzie art. 230 k.p.c.

Dokonując ustalenia opisanego stanu faktycznego Sąd oparł się również na zeznaniach świadków H. R., M. S. (2), R. S., A. B., K. K., W. W., B. C. (1), M. C. (1), K. G., S. R., K. T., M. R. w zakresie ustalenia, że J. C. od 2004r. do swojej śmierci pozostawał w konkubinacie z J. A.. Były to osoby, z którymi para miała częste kontakty, część z nich to sąsiedzi z bliskiej okolicy, którzy mieli codzienny kontakt z parą, obserwowali ich w trakcie codziennych czynności, wskazywali na bliskie ich relacje, które mieli możliwość zaobserwować, opisywali zachowania charakterystyczne dla osób wspólnie mieszkających, prowadzących razem gospodarstwo domowe, których łączyła szczególnie emocjonalna więź, a ich codzienne funkcjonowanie było tożsame z pożyciem małżeńskim, do tego stopnia, iż część ze świadków nie miała początkowo świadomości, że strony nie są formalnie małżeństwem. Przedstawiona materia stanowiła spójną i jednolitą całość. Poszczególne dowody nie budziły wątpliwości sądu co do ich wiarygodności, zatem nie istniały podstawy aby nie uwzględnić ich przy ustaleniu stanu faktycznego.

Pozostali świadkowie, którzy wskazywali na brak wiedzy i niezaobserwowanie bliskich relacji powódki i J. C. mieli zdecydowanie bardziej sporadyczny z nimi kontakt, zasadniczo w sytuacjach nietypowych, np. podczas przyjazdu J. C. do W. (zeznania Z. O. – k. 396), bądź w odległym czasie do roku 2005 i braku kontaktu z parą po tym czasie, braku możliwości obserwacji ich wzajemnych relacji w typowych codziennych sytuacjach (zeznania świadka I. J. (1) – k. 749, E. K. (2) – k. 751). E. K. (2) była w N. na wspólnej imprezie z żoną J. C. w 2005r., a zatem sytuacja mogła być niezręczna do afiszowania się z nową partnerką, przy czym powódka była zajęta przyjęciem gości, a nie okazywaniem uczuć swojemu partnerowi. Po czerwcu 2005 ani świadek E. K. (2), ani I. J. już nie bywały w pensjonacie. Osoby te nie miały tak znacznej możliwości obserwacji partnerów, która umożliwiałaby dokonanie oceny ich zachowań w kontekście silnych więzi uczuciowych, ponadto część osób nie stanowiła bliskich znajomych z którymi dzielenie się tak intymnymi kwestiami jak rozmowa o życiowych wyborach byłaby uzasadniona.

Fakt, iż J. C. w rozmowie ze Z. O. (zeznania k. 396) wykluczał trzecie małżeństwo, nie mogło zostać odebrane jednoznacznie, aby wykluczał on jakikolwiek – nieformalny związek z kobietą.

M. C. (2) nie bywała w pensjonacie odkąd zamieszkała tam powódka, a z mężem jej relacje uległy znacznemu rozluźnieniu. Wobec takiego stanu rzeczy, jej zeznania (k. 710) w kontekście pozostawania jej męża w związku konkubenckim na długo przed rozwodem ze świadkiem i wykluczenia przez nią takiej możliwości, Sąd ocenił jako niewiarygodne. Istnienie konkubinatu potwierdziło wiele osób z najbliższego kręgu znajomych, świadek zaś była bezpośrednio zainteresowana w negowaniu tej okoliczności, gdyż jedną z pozwanych była jej córka, P. G.. Dla świadka sytuacja, że jej mąż pozostawał w bliskiej relacji z inną kobietą podczas trwania związku małżeńskiego była niewygodna, nieprzyjemna, szczególnie w kontekście, iż w sytuacji potrzeby finansowej zwracał się do byłej żony o pomoc, której ta mu udzielała.

Również w zakresie ustalenia istnienia konkubinatu zeznania świadka Z. S. nie stanowiły podstawy do zanegowania tego faktu, gdyż okoliczność, że J. C. nigdy mu nie przedstawił powódki, nie mogła jeszcze jednoznacznie świadczyć o braku bliskiej relacji między tymi osobami, a fakt, że zwracała się do niego przy jakiejś okazji „panie J.” przy osobach obcych, bez wskazania konkretnego okresu, kiedy miałyby to mieć miejsce – też takiej sytuacji nie wyklucza. Świadek ten zanegował prowadzenia przez powódkę i J. C. wspólnie pensjonatu, a następnie zeznał, że po śmierci J. C. jego córki pojechały do G. rozliczyć się z powódką, co świadczyłoby, że jednak była ona osobą współprowadzącą pensjonat i znającą aktualną sytuację w przedsiębiorstwie. Jako bliski kuzyn M. C. (2) i P. G., świadek ten w ocenie Sądu starał się przedstawić sytuację jak najbardziej korzystną pozwanym, umniejszając znaczenia i rodzaju relacji J. C. i J. A..

Jednocześnie wobec stanowiska pełnomocnika powódki i cofnięcia wniosków o przesłuchanie świadków (stanowisko wyrażone na rozprawie w dniu 21 sierpnia 2013r. – k. 531), Sąd pominął dowód z przesłuchania świadków: A. C. (3), A. P., E. K. (1), I. D., J. J., M. W. (1), A. K., A. O., T. K., B. C. (2), B. S., B. M., A. M., W. B., B. J. (1), J. K. (1) (postanowienie – k. 748).

Pełnomocnik pozwanych w piśmie procesowym z dnia 6 marca 2014r. (pismo – k. 659) również cofnął wniosek o przesłuchanie świadka P. R. i Sąd wniosek ten pominął.

Dokonując oceny zeznań stron w zakresie ustalenia, czy konkubinac miał miejsce, Sąd odmówił wiarygodności twierdzeniom pozwanych. Bez wątplenia starały się one przedstawić jak najbardziej dla siebie korzystną wersję zdarzeń, zważywszy na przedmiot postępowania, jednocześnie jak wynikało z ich zeznań miały raczej mały kontakt z ojcem, w szczególności w obecności powódki, nie mogły obserwować wzajemnych relacji konkubentów, a J. C. raczej również nie afiszował się nowym związkiem przed córkami i była żoną. Wobec znajomych z okolicy oraz gości odwiedzających pensjonat para była o wiele bardziej swobodna, ich wzajemne kontakty były spontaniczne i bliskie.

Sąd nie dał wiary zeznaniom powódki co do dokonywania przez nią nakładów na pensjonat, ani podstaw do dokonania przelewów za rzekomą pracę p. J., K. i H. oraz zwrotu za naprawę auta. Po dokonaniu analizy wyciągu z rachunku J. C., we wcześniejszym czasie przelewy takie nie miały miejsca, a zatem nie można było uznać, że praktyka wypłat wynagrodzenia z pominięciem formalności zatrudnienia tych osób, istniała już wcześniej w pensjonacie. Także tytuły wskazane w przelewach stanowiły o braku wiarygodności tych twierdzeń powódki – pozwanej wzajemnej, iż pieniądze zostały wypłacone na podstawie wykonanej w pensjonacie pracy przez odbiorców tych środków. Okoliczność zatrudniania tych osób w okresie wcześniejszym oraz praktyka wypłat im wynagrodzeń pod innymi tytułami, nie została potwierdzona żadnymi wiarygodnymi dowodami. Jeśli zaś chodzi o poczynienie nakładów, Sąd nie uznał tych okoliczności za wiarygodne z powodu nieudowodnienia przez powódkę, aby dysponowała ona tak znacznymi kwotami pieniędzy podczas, kiedy prace remontowe trwały. Także fakt, iż w podobnym czasie prowadziła własną inwestycję budowy domu, przeczy, aby w wątpliwość jakimi dysponowała z tytułu własnej pracy, okazały się wystarczające na dokonanie nakładów przekraczających 200.000 zł na pensjonat oraz pozwoliły zbudować dom mieszkalny w stanie surowym zamkniętym.

Zatem Sąd uznał za niewiarygodne twierdzenia powódki o dokonywaniu nakładów z majątku odrębnego na własność J. C., bo powódka nie wykazała skąd miałyby pochodzić środki finansowe: nie zdołała udowodnić aby uzyskiwała dodatkowe dochody ponad te uwidocznione w rocznych zeznaniach podatkowych, zaś te ewidencjonowane z działalności gospodarczej były niskie, z doświadczenia życiowego wystarczające jedynie na pokrycie bieżących wydatków na codzienne potrzeby, szczególnie, że powódka miała na utrzymaniu również dziecko. Otrzymywała wprawdzie świadczenie alimentacyjne, jednak w ocenie Sądu nie wystarczające, aby w znacznej części pokryć potrzeby dorastającego chłopca. Kwota 300 zł alimentów stanowił z pewnością niewielki procent środków potrzebnych na miesięczne utrzymanie S. i na matce ciążył znaczny obowiązek partycyipowania w kosztach jego utrzymania. Ponadto środki jakie pozostawały w dyspozycji J. C., jego skala dochodów i wydatków były tego rodzaju, że za wiarygodne należało przyjąć twierdzenia pozwanych – powódek wzajemnych, że tylko i wyłącznie on dokonywał ze swojego majątku zakupów na remont i modernizację pensjonatu. Tylko on zawierał umowy z wykonawcami i się z nimi rozliczał, ponadto wypłacał znaczne środki finansowe z konta. Z uwagi na niskie dochody z działalności pensjonatu, J.

C. zwracał się do żony aby na jego rzecz M. C. (2) zaciągała kredyty, bo sam nie potrafił wykazać dla instytucji bankowej zdolności kredytowej umożliwiającej zaciągnięcie kredytu.

Dokonując zaś oceny zeznań świadka M. R. (dawniej N.), właścicielki Agencji (...), Sąd dał im wiarę w całości w zakresie zasadności dokonania płatności kwoty 17.376,80 zł z konta J. C.. Świadek potwierdziła wykonanie usługi cateringowej na rzecz grupy zorganizowanej żołnierzy, którzy przebywali w Pensjonacie (...) we wrześniu / październiku 2010r. Wiarygodne były jej zeznania, iż w tym czasie potrzebna była pomoc zewnętrzna w zakresie dostarczania posiłków dla zorganizowanej grupy żołnierzy (29 osób jak wynikało z informacji uzyskanej z Jednostki Wojskowej nr (...) w P. – k. 777) i firma świadka taką odpłatną pomoc świadczyła, za co otrzymała stosowne wynagrodzenie, zgodne z wystawioną fakturą (k. 241). Zresztą jak wynikało z dokumentów dostarczonych do akt sprawy, płatność za pobyt żołnierzy wpłynęła na konto J. C. w dniu 8.10.2010r., a zatem bezpośrednio po zakończeniu pobytu przez grupę, następnie dokonano wystawienia faktury za usługę i w dniu 19.10.2010r. powódka dokonała przelewu na rzecz firmy świadka (k. 195v. – 196). Wobec takich okoliczności, brak było podstaw, aby odmówić zeznaniom świadka M. R. wiarygodności w tym zakresie.

W ocenie Sądu obie te opinie:

1/ opinia techniczna biegłych z (...) Związku (...) w O. na okoliczność ustalenia aktualnej wartości zgłoszonych nakładów, poczynionych w okresie od czerwca 2004 roku do 31 grudnia 2010r. przez J. C. i J. A. na nieruchomości położoną w N. – Pensjonat (...) oraz wskazania, które z nich były pracami niezbędnymi do utrzymania rzeczy w dotychczasowym stanie, a które podniosły jej wartość, choć nie były niezbędne do zachowania rzeczy w niezmienionym stanie,

2/ biegłego D. F. (1) na okoliczność wysokości czynszu możliwego do uzyskania tytułem najmu pensjonatu (...) położonego w N. w okresie od 1 stycznia 2011r. do 31 października 2011r.,

stanowiły podstawę do dokonania ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie, jednak z przyczyn o których poniżej miały drugorzędne znaczenie dla rozstrzygnięcia.

W ocenie Sądu opinie wydane w przedmiotowej sprawie przez w/w biegłych, zarówno te pisemne, jak i przeprowadzone uzupełniająco ustne, były w pełni przekonujące. Po pierwsze, opinie zostały sporządzone przez kompetentne podmioty dysponujące odpowiednią wiedzą specjalistyczną i doświadczeniem zawodowym. Po drugie, biegli sporządzając opinię oparli się na całokształcie zebranego w sprawie materiału dowodowego, dokonując jego szczegółowej analizy w kontekście tezy dowodowej wynikającej z postanowienia sądu i poddając go następnie weryfikacji w oparciu o wskazane w opinii metody badawcze. Po trzecie, opinie biegłych są jasne i pełne, a wnioski w nich zawarte zostały logicznie uzasadnione, stanowiąc konsekwentne zwięzłe przedstawienie w opinii procesu rozumowania.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, Sąd uznał wydane w niniejszej sprawie opinie biegłych za w pełni przekonujące.

Nadto wskazać należy, iż biegli złożyli obszernie wyjaśnienia, ustosunkowując się w sposób logiczny i przekonujący do wszystkich pytań Sądu i stron, co spowodowało, iż ostatecznie strony opinii tych nie kwestionowały.

Jednak z powodu ustalenia, iż jedynie J. C. dokonywał nakładów na własną nieruchomość, a także braku wykazania dostępnymi dowodami przez powódkę, iż ona również miała w tym finansowy udział, konkluzje opinii biegłych z (...) Związku (...) w O., nie okazały się przydatne do rozstrzygnięcia sprawy. Także wobec ustalenia, iż między stronami istniał stosunek prawny umożliwiający powódce – pozwanej wzajemnej korzystanie na podstawie umowy najmu z pensjonatu, a porozumienie to zostało dopiero skutecznie rozwiązane z chwilą wydania pensjonatu, brak było podstaw do obciążania powódki – pozwanej wzajemnej kosztami z tytułu bezumownego korzystania. Niewątpliwie J. A. z tytułu korzystania z pensjonatu winna się rozliczyć z następcami prawnymi J. C., strony umowy najmu, jednak podstawą tych rozliczeń nie mogło być żądanie zapłaty za bezumowne korzystanie – jak domagały się w pozwie wzajemnym

pozwane – powódki wzajemne. Z powodu tej konstatacji, konkluzje opinii biegłego D. F. (1) nie okazały się przydatne do rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo główne nie zasługiwało nawet w części na aprobatę, zaś powództwo wzajemne zasługiwało - lecz jedynie w niewielkiej części.

Kwestia rozliczeń majątkowych po ustaniu trwałego związku faktycznego nie została uregulowana w ustawie. Konieczność dokonania takich rozliczeń nie budzi wątpliwości co do zasady. Judykatura wypracowała w tej kwestii różne stanowiska dopuszczając zarówno możliwość stosowania przepisów o zniesieniu współwłasności (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1985 r.), jak i oparcia rozliczeń majątkowych konkubentów na przepisach o bezpodstawnym wzbogaceniu (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 1974 r. III CRN 132/74, nie publ.). Wybór jednego ze wskazanych uregulowań może być uzależniony od okoliczności konkretnej sprawy, a także od przedmiotu rozliczeń. W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1970 r., III CZP 62/69 ("Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny" 1970, nr 4, s. 211) wskazuje się, że co do roszczeń z tytułu nabytych wspólnie nieruchomości i rzeczy ruchomych, jak również z tytułu nakładów dokonanych na te przedmioty, należy stosować przepisy o zniesieniu współwłasności, natomiast, co do roszczeń z tytułu nakładów dokonanych przez jednego z konkubentów na wchodzące w skład wspólnego gospodarstwa przedmioty majątkowe należące do drugiej z tych osób, zastosowanie znaleźć powinny przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu.

Roszczenie powódki głównej nie mogło zostać rozpatrywane jako roszczenie o zwrot nakładów, przez które należy uznać dobrowolne użycie własnych dóbr majątkowych na rzecz innej osoby (właściciela rzeczy) bez względu na jego wolę. Brak było tym samym podstaw do zastosowania art. 226 § 1 k.c. do rozliczenia kwot rzekomo wydatkowanych przez powódkę i w konsekwencji, wobec braku także innej podstawy prawnej, na jakiej możliwe byłoby ich rozliczenie, należałoby zastosować odpowiednio przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu.

W pierwszej kolejności podkreślenia wymaga, iż istnieją dwa zasadnicze rodzaje umownych stosunków majątkowych między konkubentami: stosunki neutralne wobec osobistomajątkowej wspólnoty stron i wspólnotowe stosunki majątkowe. Te pierwsze konkubenci mogą kreować na podstawie umów o typowych prawnoobligacyjnych celach, zaś umowy tego rodzaju nie są bezpośrednio nakierowane na urzeczywistnienie wspólnoty osobistomajątkowej stron, chociaż powstają przy okazji jej istnienia, ale na indywidualne interesy stron. Konkubenci mogą więc zawierać między sobą umowy darowizny, pożyczki itd. Rozliczenia byłych konkubentów – stron umów o typowo obligacyjnych celach, powinny być dokonywane według ogólnych zasad wykonania zobowiązań. Wprawdzie konkubinaty z istoty swojej nie ma charakteru trwałego (w każdej chwili może ustać z woli jednej ze stron), lecz konkubent dokonując świadczeń na rzecz drugiego konkubenta może mieć na celu zaspokojenie względnie trwałych, długofalowych potrzeb wspólnoty. Nie wszystkie jednak tego rodzaju stosunki między konkubentami mogą być podstawą rozliczeń, gdyż ich źródłem poza umową mogą być też stosunki pozaumowne – grzecznościowe, z istoty swej nieodpłatne, przypisywane obowiązkom małżeńskim wyartykułowanym w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, służące zaspokajaniu bieżących potrzeb związku. Mogą to być np. drobne przysporzenia majątkowe pomiędzy konkubentami, co do których można zastosować domniemanie faktyczne, że były czynione w myśl zasady *do ut des* (zasady wzajemności). Konkubent, którego świadczenie nie osiągnęło zamierzonego celu, może wystąpić o zwrot nienależnego świadczenia.

W niniejszej sprawie powódka twierdziła, iż świadczyła z zamiarem wspólnego życia z ojcem pozwanych, korzystania razem z nim z ekonomicznych efektów wspólnych inwestycji. W zaistniałym stanie rzeczy – wobec śmierci J. C., cel świadczeń nie był już jednak możliwy do osiągnięcia, a powódka nie miała żadnych podstaw prawnych do korzystania z pensjonatu. Możliwość wystąpienia przez powódkę z żądaniem rozliczenia konkubinatu przeciwko spadkobiercom konkubenta nie budziła wątpliwości sądu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2015 r. w sprawie IV CSK 565/14). Pozwane przyznały, że są jedynymi spadkobiercami J. C., między którymi nie został dokonany dział spadku.

W pierwszym rzędzie do Sądu należało ustalenie, czy między powódką a J. C. istniał konkubinat, a następnie – przy pozytywnym ustaleniu tej pierwszej przesłanki, czy powódka dokonywała jakichkolwiek przysporzeń z majątku własnego na nieruchomości należącą do konkubenta i mogących stanowić podstawę do zwrotu jej tych wartości.

O ile w kwestii istnienia konkubinatu między powódką główną, a J. C. Sąd nie miał wątpliwości, a okoliczność ta została potwierdzona ponad wszelką wątpliwość dowodami przeprowadzonymi w niniejszej sprawie, omówionymi szczegółowo powyżej, o tyle fakt dokonania przysporzeń ze strony powódki w ocenie Sądu nie został potwierdzony w niniejszym procesie w żadnej części, jej twierdzenia mające o takim stanie rzeczy świadczyć pozostały gołosłowne, niewiarygodne, przeczące zasadom logicznego myślenia i doświadczenia życiowego.

Powódka przez najbliższe jej otoczenie była postrzegana jako osoba niezamożna, niemajątna, z przykrymi życiowymi doświadczeniami, posiadająca na utrzymaniu dziecko, osiągała nieznaczne dochody z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej bądź na podstawie umowy o pracę. Jednocześnie nie potrafiła w toku procesu wykazać dostępnymi środkami, aby dysponowała kwotami umożliwiającymi jej inwestowanie w cudzą nieruchomość kwot rzędu setek tysięcy złotych. Jednocześnie w toku postępowania sądowego ustalono, iż w latach 2004 – 2010r. osiągała stosunkowo niskie dochody, rocznie rzędu kilkunastu tysięcy złotych, które na podstawie życiowego doświadczenia ledwie wystarczały na bieżące utrzymanie siebie i dziecka. Bez wątpienia fakt pozostawania w związku konkubenckim z J. C. powodował, iż korzystała z jego środków finansowych na bieżące utrzymanie siebie i syna, przy pomocy partnera zaspakajała swoje potrzeby życiowe. Dodatkowo nie należy zapomnieć, iż prowadziła oddzielną inwestycję w postaci budowy własnego domu i życiowe doświadczenie nakazuje stwierdzić, iż z całą pewnością to przedsięwzięcie było dla niej priorytetowe, wszelkie środki jakimi dysponowała w ramach oszczędności, czy spieniężenia nikłego majątku były przeznaczane na ten cel. Nielogicznym byłoby działanie odwrotne – to jest dokonywanie inwestycji w rzecz cudzą bez zabezpieczenia ich ewentualnego zwrotu w sytuacji niepowodzenia związku partnerskiego, jednocześnie zaniedbując własny majątek.

Nie ulegało zatem wątpliwości Sądu, iż wszelkie inwestycje poczynione w pensjonacie w N. w latach 2004 – 2010 były finansowane wyłącznie z majątku J. C., który dysponował znacznymi środkami pieniężnymi, majątkiem wielokrotnie przekraczającym wartość tych wydatków. Jednocześnie znacznie wątpliwe w ocenie Sądu były twierdzenia powódki o dysponowaniu przez nią środkami tej wysokości, iż miała sposobność do ich zainwestowania w pensjonat na równi z J. C.. Mężczyzna ten przyjął powódkę do swojej własności w charakterze życiowej partnerki, otoczył opieką również finansową, zapewnił komfort codziennego życia, zaopiekował się również jej synem. Powódka, o ile dysponowała, to niewielkimi środkami pieniężnymi, była osobą ubogą, bez stałej pracy, z zawodu krawcową, po złych życiowych doświadczeniach małżeńskich. Jej twierdzenia o sprzedaży mieszkania w O. za cenę 130.000 zł nie zostały w żaden sposób wykazane dokumentami, czy innymi dostępnymi środkami dowodowymi, dysponowanie innymi środkami pieniężnymi (m.in. z podziału majątku wspólnego z byłym mężem) również nie zostało przez nią wykazane – a pozwane okoliczności te kwestionowały. Pozostały gołosłowne jej twierdzenia, iż z oszczędności własnych oraz bieżących dochodów partycypowała w kosztach rozbudowy pensjonatu i to w stopniu równym, co J. C..

Wobec nieudowodnienia tych okoliczności, Sąd powziął przekonanie, iż inwestorem wszelkich prac remontowych i modernizacyjnych w pensjonacie (...) w N. był jedynie J. C. i z tego względu żądanie powódki w całości oddalił jako nieudowodnione i nie znajdujące podstawy prawnej.

W zakresie zaś powództwa wzajemnego, jedynie zasadne Sąd uznał żądania w zakresie zapłaty kwot:

- 1/ 6.260 zł za bezpodstawnie wykonane przez pozwaną wzajemną przelewów z konta J. C. na rzecz E. K. (1), A. H. i B. J. (1),
- 2/ 3.990 zł stanowiącej równowartość wartości naczyń S. zabranych z pensjonatu przez pozwaną wzajemną, a stanowiącej cenę ich zakupu,
- 3/ 571,84 zł za bezpodstawny przelew z konta J. C. tytułem zapłaty za naprawę auta,

4/ 599,20 zł nierozliczonej usługi hotelowej, przyjętej przez pozwaną wzajemną.

Jednocześnie z uwagi, że każda z powódek wzajemnych była spadkobiercą J. C. po 1/3 części, a dział spadku nie został po nim przeprowadzony, rozdzielił w/w kwotę na każdą z nich po 3.807,01 zł, zgodnie z treścią art. 1035 kc.

Wobec faktu, iż powódka – pozwana wzajemna nie udowodniła, aby istniały realne podstawy do dokonania przelewów za rzekomą pracę p. J., K. i H. oraz zwrotu za naprawę auta, Sąd kwoty przelane przez nią na rachunki w/w osób oraz na swoją rzecz nakazał jej zwrócić. Jak już wyżej wskazywano, dokonując analizy wyciągu z rachunku J. C., we wcześniejszym czasie przelewy tego rodzaju na rzecz tych osób nie były dokonywane, a zatem nie można było uznać, że taka praktyka wypłat wynagrodzenia z pominięciem formalności zatrudnienia tych osób, istniała już wcześniej w pensjonacie. W tym zakresie powódka – pozwana wzajemna dokonała wypłat z rachunku J. C. w sposób nieuprawniony i kwoty te winna była zwrócić powódkom wzajemnym.

Ponadto powódka przyznała, że zabrała naczynia S. i z tego powodu należało ją obciążyć obowiązkiem zwrotu ich równowartości na rzecz powódek wzajemnych. Z uwagi na fakt, że zostały zakupione we wrześniu 2010r., były nowe, a zatem należało przyjąć, że w dacie śmierci J. C. ich wartość stanowiła cenę zakupu. Jednocześnie pozwana wzajemna nie wykazała w żaden sposób, żeby sama za nie zapłaciła i należały do niej. Naczynia zaś zostały zakupione do wykorzystania w pensjonacie, a na dowodzie zakupu jako kupujący widniał J. C.. Zatem Sąd uznał, że naczynia stanowiły własność J. C., powódka – pozwana wzajemna przejęła je w chwili jego śmierci i nigdy ich nie zwróciła, a ich wartość stanowiła cena zakupu, jako, że były one nowe.

Sąd również nie znalazł podstaw do dokonania przez powódkę – pozwaną wzajemną na swoją rzecz z rachunku J. C. przysporzenia w kwocie 571,84 zł „za naprawę auta”. Z tego względu nakazał jej zwrócić tę kwotę na rzecz spadkobierców właściciela rachunku. Także wobec przyjęcia zapłaty za usługę hotelową w imieniu (...) w kwocie 599,20 zł i braku rozliczenia się z tej sumy z pozwanymi – powódkami wzajemnymi, po śmierci J. C., w zakresie tej kwoty sąd również nakazał jej zwrot.

W pozostałym zakresie jako nieudowodnione lub nie znajdujące podstawy prawnej żądania pozwu wzajemnego sąd je oddalił.

W pierwszej kolejności należało wskazać, iż żądanie kwoty 26.200 zł tytułem zapłaty za bezumowne korzystanie z pensjonatu przez powódkę – pozwaną wzajemną w okresie 1 stycznia 20011r do 31 października 2011r. było bezpodstawne. Jak już wyżej wskazano, między J. A., a J. C. została zawarta umowa najmu pensjonatu, która to obowiązywała i nie została przez żadną ze stron wypowiedziana. Także po śmierci J. C., jego spadkobiercy zaakceptowali niniejszy stan rzeczy, nie wypowiedziano powódce – pozwanej wzajemnej tej umowy, pozwane – powódki wzajemne w sposób konkludentny stały się następcami strony umowy i akceptowały zastany stan rzeczy. Co więcej, z ich zeznań wynikało, iż umówiły się z pozwaną wzajemną, że ta będzie w dalszym ciągu przebywać w pensjonacie co najmniej przez okres zimowy, a po zakończeniu zimy, nie dokonały wypowiedzenia umowy najmu. Dopiero działania z sierpnia 2011r. stanowiły podstawę do wydania pensjonatu przez powódkę – pozwaną wzajemną, i z tej czynności sporządzono protokół zdawczo – odbiorczy. Termin wydania pensjonatu oznaczyły strony.

Stąd powódki wzajemne nie wykazały, aby pozwana wzajemna korzystała z pensjonatu bezumownie, skoro umowa najmu obowiązywała, a po śmierci J. C. nie została wypowiedziana przez jego następców prawnych, w sposób dorozumiany powódki wzajemne zaakceptowały warunki umowy, a pozwana wzajemna w ramach dotychczasowej umowy miała prawo do korzystania z pomieszczeń pensjonatu i baru jak przed 2011r.

Możliwe, iż powódka – pozwana wzajemna zalegała pozwanym – powódkom wzajemnym z czynszem najmu, być może istniał po jej stronie dług powstały jeszcze za życia J. C., jednak podstawą faktyczną, na jaką powoływały się powódki wzajemne był fakt korzystania z pensjonatu bez podstawy prawnej, a wobec braku wystąpienia tej okoliczności i istnienia ważnej umowy najmu, niezasadnym było obciążenie powódki – pozwanej wzajemnej obowiązkiem zapłaty z tego tytułu.

Zatem roszczenie w tym zakresie w całości podlegało oddaleniu.

W zakresie zwrotu wartości przedmiotów rzekomo zagarniętych przez powódkę – pozwana wzajemną, Sąd także uznał roszczenie za bezzasadne. W części powódki wzajemne nie wykazały istnienia przedmiotów, za które domagały się zwrotu (motorower, quad), a w pozostałej części – wobec kwestionowania przez powódkę żądania w tym zakresie, nie wykazały wartości tych przedmiotów na moment ich zaboru. Dysponowały one dowodami mogącymi stanowić podstawę do ustalenia ich wartości, choćby poprzez opis techniczny przedmiotów, wskazanie ich pochodzenia, wiek, czy stan na dzień zaboru. Pozwana wzajemna kwestionowała ich żądanie zapłaty zarówno co do zasady, jak i co do wysokości. Istniały realne możliwości do wykazania za pomocą różnego rodzaju dowodów zarówno, że przedmioty te wchodziły w skład majątku J. C.. Okoliczności faktyczne wskazywały raczej na fakt, iż przedmioty te, jako że znajdowały się we wspólnym mieszkaniu konkubentów, należały do ich obojga. Pozwane nie mogły legitymować się domniemaniem, że przedmioty te należały wyłącznie do ich ojca, skoro znajdowały się w posiadaniu obojga osób, korzystali z nich na co dzień, służyły do zaspokojenia potrzeb zarówno J. C., jak i J. A. (np. telewizor z dekodерem, stół do ping – ponga). Dodatkowo powódka dysponowała rachunkiem zakupu stołu bilardowego na własne nazwisko, a zatem do pozwanych należało wykazać, iż został on nabyty ze środków innych niż należących do nabywcy, a tego skutecznie nie dokonały. Ponadto pozwane – powódki wzajemne nie potrafiły wykazać rzeczywistej wartości zgłoszonych przez siebie rzeczy ruchomych, nie zgłosiły na tę okoliczność żadnych wniosków dowodowych i z tego powodu jako nieudowodnione zarówno własność przedmiotów, jak i ich rzeczywista wartość żądanie w tym zakresie Sąd oddalił.

Co się zaś tyczyło zgłoszonych do refundacji przez powódkę – pozwaną wzajemną rachunków za energię elektryczną, to należało zauważyć, iż rachunki złożone do akt sprawy (k. 200 – 206) oraz analiza historii rachunku J. C. i dokonywanych na tym rachunku przelewów z tytułu zapłaty za energię (k. 194 – 199v.), wskazywały na inną kwotę (łącznie zliczone przelewy na kwotę 2.713,39 zł), niż ta której domagano się w pozwie wzajemnym (3.265 – k. 193). Ponadto z uwagi na istniejącą między stronami umowę najmu i brak wskazania w niej sposobu dokonywania rozliczeń między innymi zużytej energii elektrycznej, nie wykazano aby ten koszt obciążał powódkę – pozwaną wzajemną w ramach zawartej umowy. Nie zgłoszono na tę okoliczność żadnych twierdzeń ani dowodów, ponad wszelką wątpliwość świadczących o obowiązku poniesienia tych kosztów przez powódkę.

Jeśli zaś chodzi o rzekomo poniesione wydatki na zapłatę za energię elektryczną przez pozwaną – powódkę wzajemną P. G., brak było w tym względzie jakichkolwiek dowodów, zarówno na wysokość tych wydatków oraz fakt ich poniesienia przez w/w osobę. Brak było zatem uzasadnienia do obciążenia żadaną kwotą powódki – pozwanej wzajemnej. Zatem w zakresie zapłaty za energię elektryczną, Sąd nie znalazł żadnej podstawy, aby obciążyć nim powódkę – pozwaną wzajemną.

Nie ulegało też wątpliwości, iż w sierpniu 2010r. powódka – pozwana wzajemna dokonała na konto J. C. wpłaty ze swojego rachunku kwoty 25.000 zł (historia rachunku powódki – k. 65). Zatem uzasadnionym wydaje się dokonanie zwrotnego przelewu z konta J. C. kwoty 20.000 zł, jako zwrotu dokonanego zasilenia. Pozwane = powódki wzajemne, nie wykazały, aby między ich ojcem i J. A. było porozumienie co do bezzwrotności tej kwoty. Zatem powódka odebrała kwotę (zresztą pomniejszoną o 5.000 zł) którą wcześniej przekazała konkubentowi. Z tego względu, Sąd uznał żądanie zwrotu tej kwoty za bezzasadne i również w tym zakresie oddalił powództwo wzajemne.

Również za bezzasadne należało uznać żądanie zwrotu kwoty przekazanej na rzecz Agencji (...) (pisownia oryginalna) w kwocie 17.376,80 zł. Jak wskazano powyżej, zapłaty tej powódka dokonała dysponując kodami do rachunku J. C. na podstawie faktury wystawionej przez zleceniobiorcę, za wykonaną usługę cateringową. Zapłata ta była należna i swoim działaniem powódka w imieniu J. C. zwolniła go ze zobowiązania wobec tej firmy.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 kc.

Pierwotnie w pozwie wzajemnym pozwane – powódki wzajemne domagały się zapłaty kwoty 74.973,67 zł (k. 190), m.in. tytułem zwrotu kwot wypłaconych E. K. (1), B. J. (1) i A. H.. Pozew wzajemny został złożony do akt sprawy na

rozprawie w dniu 18 kwietnia 2012r. i tego dnia został doręczony powódce – pozwanej wzajemnej (protokół rozprawy – k. 223), a zatem wymagalność roszczenia w zakresie zapłaty kwoty 6.260 zł datuje się na dzień 18 kwietnia 2012r. i od dnia następnego należało obliczać odsetki za opóźnienie.

W zakresie żądań zapłaty za naczynia S. i przelanej kwoty „za naprawę auta” oraz tytułem rozliczenia pobranej kwoty za usługę hotelową z grudnia 2010r. (łącznie kwota 1.720,35 zł), odpis pisma procesowego pozwanych – powódek wzajemnych zatytułowany „rozszerzenie powództwa wzajemnego” (k. 357) został doręczony powódce – pozwanej wzajemnej w dniu 27 sierpnia 2012r. na rozprawie (k. 390) i od następnego dnia należało obliczać odsetki za opóźnienie, tj. od 28 sierpnia 2012r. Daty złożenia pisma procesowych i doręczenia ich powódce – pozwanej wzajemnej były datami wezwania jej do zapłaty przedmiotowych kwot.

W pozostałym zakresie żądanie odsetek podlegało oddaleniu jako bezzasadne.

Odnosząc się do wniosków stron sporu o zwrot kosztów procesu Sąd zważył, iż stosownie do regulacji art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu), natomiast podług treści art. 98 § 3 k.p.c. do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez radcę prawnego zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego radcy prawnego, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez Sąd osobistego stawiennictwa strony. Ponadto, w myśl art. 100 k.p.c., w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny Sądu. Jako że żądanie powódki zostało w całości oddalone, oznacza to, iż na niej ciąży obowiązek zwrotu pozwanym poniesionych przezeń kosztów w całości.

W przypadku powództwa wzajemnego, dokonując porównania kwoty żądanej (łącznie 87.268,68 zł), a ostatecznie przez Sąd uznanej za zasadną (łącznie 11.421,03), należało przyjąć, iż powódki wzajemne przegrały każda w 30%, zaś pozwana wzajemna – w 10%.

Na podstawie art. 108 § 1 zd. 2 k.p.c. Sąd może jednak rozstrzygnąć jedynie o zasadach poniesienia przez strony kosztów procesu, pozostawiając szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu, o czym orzeczono w pkt. VII wyroku.

SSO Eliza Nowicka - Skowrońska

ZARZĄDZENIE

(...)

SSO Eliza Nowicka - Skowrońska